

CCS-alliancen, 28. marts 2022

Til klima-, energi- og forsyningsministeren

På vegne af de danske virksomheder, der kan bidrage til CCS i Danmark, og som er samlet i CCS-alliancen, vil vi gøre ministeren opmærksom på en række problemer i det igangværende CCS-udbud, som er beskrevet i vedlagte notat.

Vi håber, at ministeren i samarbejde med Folketingets partier vil sikre de bedst mulige rammer for en dansk CCS-indsats, der både vil bidrage til et bedre klima samt vækst og grønne arbejdspladser.

Med venlig hilsen

Troels Ranis, branchedirektør, DI Energi
og formand for CCS-alliancen

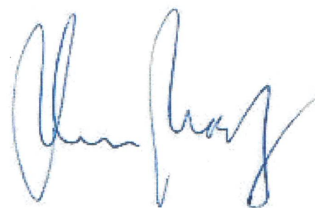
Joachim Sperling, direktør, Axcelfuture

Mikael Bay Hansen, sekretariatschef, Dansk Metal

Kim Mortensen, direktør, Dansk
Fjernvarme

Martin Næsby, direktør, Dansk Offshore

Jacob K. Clasen, viceadm. direktør,
Danske Rederier

CC: medlemmerne af Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets CCS-udbud

De vigtigste udfordringer i udbudsmaterialet

Energistyrelsen har som led i udmøntningen af regeringens CCS-strategi mandag den 7. marts offentliggjort "Note om markedsdialog 2", som indeholder detaljerede planer for udbuddet af CCS-støttemidler. CSS-alliancen, som består af DI Energi, Dansk Metal, Dansk Offshore, Danske Rederier, Dansk Fjernvarme og Axcelfuture, repræsenterer mere end 40 virksomheder og mange arbejdstagere inden for CCS-teknologien. Vi ser en række grundlæggende udfordringer i den udbudsproces, som styrelsens notat beskriver.

Vi anbefaler derfor ministeren sammen med Folketingets partier at sikre, at udbudsvilkårene tilpasses, så de kan danne rammen for en CCS-indsats, der både bidrager til et bedre klima og til at skabe grønne vækst og grønne arbejdspladser i Danmark.

Det væsentligste problem i udbuddet er, at danske virksomheder først er i stand til at lagre CO₂ i undergrunden fra ultimo 2025, og der er dermed risiko for, at CO₂'en kan blive lagret i Norge. Konsekvensen vil derfor være, at Danmark vil dermed gå glip af vigtige arbejdspladser og en vital kompetenceopbygning hos et stort antal medarbejdere i og omkring den danske energi- og offshoresektor. Dansk Metal har tidligere vurderet, at der ved anvendelse af CCS-teknologi i Nordsøen på sigt kan sikres og fastholdes op imod ca. 3.000 danske arbejdspladser på Nordsøen¹. Dette potentiale bør ikke siddes overhørig i udformningen af det danske udbudsmateriale, hvorfor forligskredsen og Energistyrelsen bør arbejde for at sikre at udbudskriterierne afspejler hensynet til dansk beskæftigelse og opbygning af dansk know-how.

Vi ser det også som et stort problem, hvis Energistyrelsen gennemfører udbuddet på en måde, så varmeselskaberne reelt er forhindret i at deltage. En række danske affalds- og varmeselskaber er gået ind i CCS-sagen med stort engagement og med betydelig lokal opbakning. Denne opbakning risikerer at falde på gulvet med de nuværende betingelser og begrænsninger til bl.a. adgangen til kapital.

Mere detaljeret problembeskrivelse

Vi ser især følgende udfordringer i udbudsmaterialet:

- a) Udbudsmaterialet lægger op til, at tilbudsgiver ift. minimumskrav skal garantere lagring af minimum 0,4 mio. tons CO₂ fra 2026. Bydende virksomheder skal hermed give faktiske garantier på lagring og transport, uden at der på nuværende tidspunkt hverken er tildelt lagringstilladelser eller godkendt udbygning af lagre i Danmark. Da tilladelser forventes meddelt inden udgangen af 2022, vil lagringsoperatørerne først herefter kunne få godkendt en plan for udbygning af lagringsfaciliteter og være bekendt med

¹ [Fastholdelse af arbejdskraft i Nordsøen ved etablering af CCS-anlæg](#), september 2021, Dansk Metal

eventuelle vilkår forbundet med tilladelsen. Da ingen lagringsoperatører i Danmark endnu er blevet meddelt en lagringstilladelse, vil det i sagens natur ikke være muligt for en dansk lagringsoperatør på nuværende tidspunkt at garantere, at man rent faktisk kan levere lagring af 0,4 mio. tons CO₂ årligt senest fra 2026. Dette kan betyde at danske lagringsoperatører ikke kan komme i betragtning i forbindelse med udmøntningen af første fase af den markedsbaserede pulje.

- b) Dette kan også omfatte transportdelen, idet CCS-skibene først skal kontraheres og bygges, hvilket vil tage to år – med risiko for forsinkelse som følge af disruptede globale forsyningskæder.
- c) Et særligt tidsproblem kan for nogle bydere være miljøgodkendelse (VVM), som virksomheden kun delvist er herre over – fx hvis en godkendelse indbringes for klagenævn eller domstole.
- d) Aftalen lægger op til åbenhed om omkostningerne – og en asymmetri, så lavere omkostninger skal give lavere støtte, mens højere udgifter ikke giver højere støtte. Det øger investorernes risiko. Men det giver også et manglende incitament til effektiviseringer. Vi foreslår, at en vindende virksomhed skal kunne beholde en del af effektiviseringsgevinsten.
- e) Styrelsen har udarbejdet en skala, hvorefter virksomheden, hvis den kun lagrer en given procentdel af den aftalte mængde på mindst 0,4 mio. tons CO₂ om året, får en straf / mindrebetaling (tekstens ord er "penalty"), som varierer ift. underopfyldelsen. Dette forekommer unødigt kompliceret.
- f) I forbindelse med denne skala kan det endvidere undre, at der ikke er mulighed for at forsinkelser, fx pga. uforudsete tekniske problemer, kan indhentes i de(t) næstkommende år. Vi forstår, at dette skyldes, at Finansministeriet har udformet bevillingen uden overførselsadgang fra et år til det næste. Det vil reducere virksomhedernes risiko uden at koste staten noget, hvis dette ændres.
- g) For nogle af CCS-alliancens medlemmer er det uklart, om BECCS – altså lagring af biogent CO₂ - fuldt ud er omfattet. Vi er glade for, at KEFM har tilkendegivet, at dette er tilfældet, men anbefaler, at dette klargøres.
- h) De virksomheder, der er underlagt Varmeforsyningsloven, skal oprette en særlig "Tilknyttet aktivitet", som skal varetage CCS-opgaven. Men da det tilknyttede selskab ikke må anvende finansiering gennem selskabets hovedaktivitet (varme- og affaldskunderne), vil varme- og affaldsselskaber ikke kunne finansiere denne opgave. Selv hvis det var muligt at finansiere CCS-opgaven gennem en tilknyttet virksomhed, stiller varmforsyningsloven krav til, at de økonomiske aktiviteter i det tilknyttede selskab maksimalt må udgøre 50 pct. af hovedvirksomheden. Vi henviser her til et høringsnotat fra Dansk Fjernvarme, der påpeger dette problem.

Konklusion

CCS-alliancen vurderer, at udbudsbetingelserne rummer en risiko for, at buddene bliver færre og dyrere end forventet. Dette kan gøre det vanskeligt at få opbakning til efterfølgende at

opskalere indsatsen, så Danmark kan håndtere de mængder, der både er teknisk mulige (op til 7 mio. tons CO₂ pr. år) og klima- samt samfundsøkonomisk hensigtsmæssige.

Intentionerne om at understøtte udviklingen af en dansk CCS-industri fra den politiske aftale stemmer ikke overens med de opstillede mindstekrav, tildelingssystem og bodssystem, da ingen tilbudsgiver på en meningsfuld måde kan indgå aftaler med leverandører af transport og lagring, da danske lagringstilladelser endnu ikke er tildelt og de regulatoriske rammer ikke på plads.

Det må anbefales at fremme tempoet i myndighedsbehandlingen, så hele værdikæden har mulighed for at byde. Vi anbefaler endvidere, at staten tager en større del af ansvaret for transport, lagring og miljøgodkendelse. Vi anbefaler også en force majeure-bestemmelse, så forsinkelser som følge af krig mv. ikke kommer udbudsvinderen til skade. Det samme bør gælde forsinkelser som følge af forsinkede myndighedstilladelser.

Den politiske aftale stiller krav om lagring i 2025. Hvis der er ambition om at lagre i 2025 og der stilles minimumskrav om garantier for lagring i 2026 bør myndighedsbehandlingen fremskyndes, fordi der på tidspunktet for en evt. garantistillelse fra tilbudsgiver ikke er givet de nødvendige tilladelser fra myndighedernes side til effektivering af lagring, hvilket i værste fald kan betyde lagring uden for Danmarks grænser.

Vi vil gerne opfordre til, at udbudsbetingelserne fremmer udviklingen af erhvervspotentialet med fangst og lagring offshore eller onshore i Danmark. Det vil være ærgerligt, hvis Danmark ikke kommer i gang med CCS, da andre lande så vil opbygge et betydeligt forspring i markedsmodning og kapacitetsopbygning, herunder i uddannelse og kompetenceudvikling af arbejdskraften mv., som kan blive svært at indhente senere. Danmark risikerer dermed at gå glip af et betragteligt antal arbejdspladser, know-how og i sidste ende skatteindtægter til staten.